

Hoe ziet een maatschappij zonder hoop eruit? In het oosten van Duitsland zag ik zo'n maatschappij. De leegheid van het bestaan daar raakte me diep. Ik geloof dat de theologie een rol heeft om het gesprek over de zichtbare en onzichtbare dingen gaande te houden, zodat het kaarsje van hoop in onze maatschappij niet uitgaat. Ik geloof dat (jonge) theologen in Nederland nodig zijn om de hoop te vertolken. Daar wil ik mij als jonge theoloog voor inzetten.

Een paar jaar geleden woonde ik in een Duits stadje vlak bij de Poolse grens. In de grauwe 'Plattenbau', een wijk met van die typische DDR-flats, werd ik geconfronteerd met de diepe secularisatie¹ die daar had plaats gevonden. De recente Duitse geschiedenis had duidelijk voetsporen nagelaten; door het nationaalsocialisme en het communisme was religie buiten de samenleving komen te staan. Mensen waren niet alleen hun religie kwijt, ze hadden zelfs geen besef meer dat er een mogelijkheid is dat God bestaat. Een gemeentelid in het kleine kerkje waar ik me aangesloten had, concludeerde: *De mensen hier zijn vergeten dat ze God zijn vergeten*. Dat raakte mij diep. God is niet alleen vergeten, ze zijn zelfs vergeten dat Hij geen rol meer speelt in hun leven.

Door mijn tijd in Duitsland ben ik met een nieuwe blik naar ons land gaan kijken. Zou ons hier hetzelfde kunnen gebeuren? In het proces van secularisatie is er eerst een groep mensen die daadwerkelijk afstand neemt van het geloof: ze verlaten de kerk en/of het geloof. De generatie die daarop volgt, krijgt misschien nog mee dat hun ouders afstand genomen hebben van religie. Maar hoe groeien hun kinderen op? Zou het ook hier kunnen gebeuren dat er generaties opgroeien die vergeten dat ze God zijn vergeten?

Hier zie ik een duidelijke rol voor de mezelf en andere (jonge) theologen. De theologie mag de samenleving opnieuw voorgaan door het gesprek over de zichtbare en onzichtbare dingen weer aan te wakkeren. Hier ligt een taak voor mij als jonge theoloog. Ik wil laten zien dat theologie geen brug vormt tussen de wereld en God, maar dat deze twee onlosmakelijk verbonden zijn. Religie en samenleving hebben elkaar nodig en zijn niet los te koppelen.

In het oosten van Duitsland werd ik getroffen door de leegheid van het bestaan die voortkwam vanuit het ontbreken van het besef dat er een God is. Ik werkte er in een achterstandswijk en ontmoette er veel jongeren die hun dagen op straat doorbrachten, zonder toekomstperspectief of dromen. Ze hadden zich neergelegd bij de kale werkelijkheid van hun leven. Ik hoorde de gesprekken over jeugdzorg die bijna alle gezinnen in de wijk bezocht. Niemand schaamde zich ervoor, want dit was vanzelfsprekend geworden. Ik zag hoe normaal alcohol en-drugsverslavingen daar leken te zijn. Het was vaak letterlijk hoop-loos. Ik denk dat dat is wat er verloren gaat als God verdwijnt uit de maatschappij. Samen met het godsbesef verdwijnt de hoop. Want wie is er dan nog als je leven tegenzit? Waar kan je dan heen als de grond onder je voeten wegzakt?

Hoop is wat theologie relevant maakt in de 21^e eeuw in Nederland. Het is mijn verlangen dat we als theologen keer op keer de Bijbelse hoop mogen vertolken. Laten we opnieuw de waarde van die hoop in het leven zichtbaar maken! Ik vind hoop in een gebeurtenis die ongeveer 2000 jaar geleden plaatsvond. Bij het lege graf klonken die wonderlijke woorden. Hij is opgestaan!

De Heer is waarlijk opgestaan. Deze wonderlijke gebeurtenis – ik heb het al zo vaak gehoord, maar kan het nog steeds niet vatten – heeft impact. Door de eeuwen heen troost heeft het troost geboden dat de Heer is opgestaan. Het zijn woorden waarvan hun waarde niet verloren gaat. In elke situatie is er een nieuw facet te vinden van deze hoop. Als het voelt alsof de grond onder je voeten wegzakt, blijkt

---

¹ <https://www.welt.de/politik/deutschland/article106201680/Ostdeutsche-sind-groesste-Gott-Zweifler-der-Welt.html>

er een fundament te zijn. De opgestane Heer geeft perspectief aan het leven. Ook wanneer we geconfronteerd worden met dood en ziekte, maakt de boodschap van de opgestane Heer duidelijk dat de dood niet het laatste woord heeft. Als we falen en tekortschieten, is er vergeving. En elke keer als ik denk dat ik het snap wat die hoop inhoudt, merk ik dat deze hoop groter is dan ik kan vatten. De taak van de theologie is om die hoop te vertolken, zodat we als hoopvolle mensen leven.

In de Bijbel wordt hoop voorgesteld als een anker voor de ziel.² Een anker houdt een schip op zijn plek. Als de golven hoog worden of als het stormt, wordt het schip niet meegevoerd. Hoop is datgene waardoor wij kunnen blijven staan in de stormen van het leven. Hoop is dat we mogen weten dat we nooit dieper kunnen vallen dan in Gods liefdevolle armen. Het is mijn gebed dat we in de theologie nooit uitgepraat raken over deze hoop, en dat dit gesprek mag leiden tot hoopvolle daden.

---

² Heb 6, 19-20